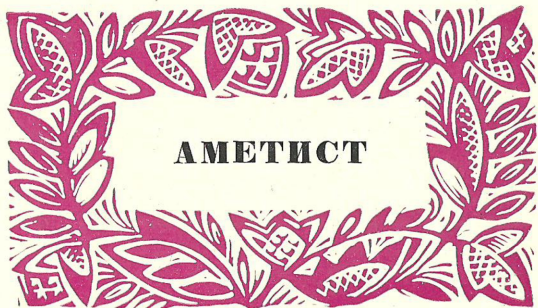

У2
К66

ВІКТОР КОРЖ

АМЕТИСТ

ПОЕЗІЯ кн. 1

ВІКТОР КОРЖ

АМЕТИСТ

ПОЕЗІЇ

ВИДАВНИЦТВО

«ПРОМІНЬ»

1972

Уславлення інтернаціонального братерства народів, що живуть незламною родиною під зорею Жовтня,— провідна ідея збірки. Символічний образ єдності народів — аметист — віднайдений автором у творчій скарбниці співця ленінської дружби народів — П. Г. Тичини.

Публіцистична напруга думки при-
таманна більшості поезій, що відтво-
рюють неозорий світ душі сучас-
ника, його духовне здоров'я і красу.

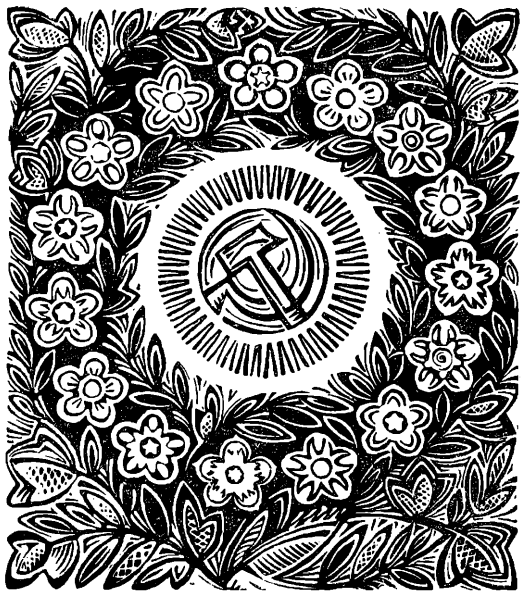
*На полях братання неозорих,
де літа, як хвилі ковили,—
висіялись долъ народних зорі,
проросли, сузір'ям розцвіли!*

*Чую гук святкової пори —
в горах і долинах день прозорий,
обнялись червоні прапори
на полях братання неозорих.
Пригоститись дружби короваем
сіли побратими за столи,
дивляться за дальні небокраї,
де літа, мов хвилі ковили.
Їхня днина сонячно стоїть,
наче скеля, в часоплиннім морі,
бо в жовтневу оранку століть
висіялись долъ народних зорі.
Цілий світ ми кличем за собою —
сяйво струменить супроти мли,
зорі долъ, посіяні з любов'ю,—
проросли, сузір'ям розцвіли!*

*На полях братання неозорих,
де літа, як хвилі ковили,—
висіялись долъ народних зорі,
проросли, сузір'ям розцвіли!*

ОСВІДЧЕННЯ ЧЕРВОНОМУ СУЗІР'Ю

ВІНОК СОНЕТІВ

1.

Народе, глибочінь твою ясну
я відчуваю в ленінському слові,
тим словом рабству спицу розігну,
що скніє десь в зміїному закові.

Імперії поверженої крик
у прірву небуття, мов камінь, канув...
пароде, твій червоний материк
жовтневим громом світу не вмовкає.

Ти народивсь з любові до життя,
твоя колиска — ленінські чуття
братерства націй, рівності й свободи.

Твій хист революційний — не старіть
і дарувать локаторам століть
луну оновлень світлих, мій народе.

Луну оновлень світлих, мій народе,
творити нам — нащадкам барикад,
де всі оті кати — неонерони,
що снили нас у землю закопать?

Їх чорний прах в безодні геть на дні —
й кісток катма, як викопних бізонів,
а наша доля на баскім коні
промчала нас крізь урвища безмовні.

Од громовиць алюрших ескадронів
до стартової тиші космодромів —
це ж треба мати віру осяйну!

Народе, хай любов моя озветься,
я зоряність твого чола і серця
несу в душі, як нев'янку весну.

Несу в душі, як нев'янку весну,
братерства цвіт із лєнінського саду,
зів'ялю хоч пелюсточку одну --
пароде, покарай, немов за зраду!

Не дай мені ходити по землі,
у рідній хаті та не дай притулку,
коли у предковичнім джерелі
цілющого не розсмакую трунку.

Бери того, зневаго, в чорний бран,
хто зрікся рідного і виродивсь в бур'ян:
і пада ниць в палючу мить негоди.

Я знаю сад, де зберіга суцвіть
коріння рідного й сплетіння верховіть —
і сонця повне серце моє горде.

І сонця повне серце моє горде,
бо рідний дім — не з лободи курінь,
бо нам братерства громові акорди
звучать курантами од Бреста до Курил.

І вічні в нашім небі зорі дружби,
і хмар не зна сузір'я молоде,
народе мій, на плечі твої дужі
зневіри темна скеля не впаде!

Моя родино, віра твоя — рівність,
ти віднайшла її дорогоцінність —
навік пощезла розбрату пітьма!

Розлився ти, вогню єднання повен
по обрії — немов шумлива повінь,
народе, берегів тобі нема.

Народе, берегів тобі нема,
енергія твоїх новонароджень
тебе над час і простір підійма,
вивержує гнівливо на вороже.

Воно із потойбічності сичить,
жалю отруйне гострить в дикій ночі,
де підіють сліпих пророцтв сичі,
у сьйві дня твого згубивши очі.

Ти всіх зметеш, хто стане на шляху,
бо скільки орд в годипоньку лиху
вогнетривкі твої здолали люди!

Твій мужній досвід — вогневіть в борні,
народе мій, могутній бистрині
загат глухих немає і не буде.

Загат глухих немає і не буде
розповені твоїй, народе мій,
злютованості ствердились прелюди —
клекоче в жилах полуднева міць.

І струм звият високої напруги —
од роторів гоелрових будов —
озорює всевітні виднокруги,
озонить сонцетворну твою кров.

В годину скрути брат для брата — донор,
серця, не розмежовані кордоном,
єдиний кровообіг обійма.

Червоний стяг — революційна совість,
народе, цю жовтневу вогнекровність
памислила історія сама.

Намислила історія сама
сузір'я пломінке республік братніх,
народе, твердість спільного керма
в твоїх походах — трудових і ратних.

Зіркий керманіч — лєнінський ЦК —
повів тебе в грядущє точним курсом,
щоб не здолать твого материка
штормам страждань і трагедійним струсам.

Твій чорний хліб димами згариц пах,
та визрів у неспалених степах
народження твого червоний грудень.

Сплелися зір проміння золоті,
п'ятнадцять доль зійшлись в одній меті —
тобі безсмертям виповнити груди.

Тобі безсмертям виповнити груди
йшли покоління крізь тенета злі,
крізь павутиння скепсису й огуди
йшла молодість жовтневої землі.

І ватрою на крижаному вітрі
гула твого утвердження доба,
радянські люди дні плекали світлі
в ім'я любові, правди і добра.

Народе, непорушна твоя спільність,
вона гартує пролетарську пильність
здоров'я світу в грозочолих днях.

Вивищує тебе над лихоліття
республік многомовність монолітна,
чуття братерства — лєнінський твій стяґ.

Чуття братерства — ленінський твій стяг,
священне твоє вогнище родинне,
як звір до нього лапиця простяг —
то й здимів огнем смертної години.

В іржавих касках клятих кровопивць
дотліла озвіріння суть мізерна,
а вдови — ще й світанок не кропивсь —
в плуги впрягалися, будили рідну землю.

Народе, ти мовчазно рани гоїв,
не хизувавсь ціною дорогою,
що проросла безсмертником в полях.

Ти поставав з руйнацій цвітом праці,
і стверджувала герб братерства націй:
єднання міць, гартована в боях.

«Єднання мідь гартована в боях —
посивілі солдатські обеліски
і досі ще землі моїй болять,
де з вічністю герої обнялися.

Дніпро і Волга, Сир-Дар'я й Кура
благословили крок синів на подвиг,
і досі їхнє збратанє «ура»
світ слухає, затамувавши подих.

Мое «ура» теж зріє на вустах,
при обелісках ворогам на страх
моя скорбота воїв воскресила.

Не проросте непам'яті трава,
«братерства неподоланість жива —
в моїй крові її всякчасна сила.

В моїй крові її всякчасна сила,
радянської землі... з мого села
у світ великий нива колосила
пахучу повінь житнього тепла.

І токовий, філософ сивобровий,
задуму заплітав в обжинків сніп:
«Хай землю всю од лиха відборонить
наш добрий день і наш насущний хліб».

І шлях курний стелився на елеватор,
куди врожайне море виливати
степ мандрував, певтомний хлібодар.

І величала щедрю ниву нашу
співанками комбайнів «Ростсельмашу»
жага добродіяння молода.

Жага добродіяння молода
вирує в домні віку днів рудюю,
солоний піт труда — жива вода,
що воскрешає людям добру долю.

Народе, ти господар тих джерел,
снагою їх ти світишся вродливо,
прийдешнього натхненний інженер,
ти конструюєш сьогодення диво.

Приємлю, наче вищу нагороду,
світмочуття, що дні мої, народе,
пильнуєш ти чутливо, мов радар.

І з гідністю синівською приємлю
твою високість, неозору землю,
і молодий братерства календар.

І молодий братерства календар
хурделицею літ не облітає,
нам небокрай, не вкритий мревом хмар,
вже станції відкрили орбітальні.

Із тих висот, з тієї яспини
далеко мені бачиться в нащадках —
суцвіття доль плекатимуть вони
планеті всій на доброцвіт і щастя.

Їм в спадщину залишимо скарби
сердець, які вела у вир доби
первозоря братання певгасима.

Нащадки збережуть той первоцвіт —
багряні сторінки майбутніх літ
сподівано горта планета сива.

Сподівано горта планета сива
літопис легендарних поколінь,
в космічній ночі голуба росина,
вона й червону висіва світлінь.

То сяєво твоїх знамен, народе,
і має людство віру віднайти,
що не поглине ніч земної вроди,
допоки є на білім світі ти.

Народе, цвіт синівської любові
прийми в моїм освідчувальнім слові —
братерству я на вірність присягну.

Ми — для віків, можуть правди з нами! —
святково проголошую, бо знаю,
народе, глибочінь твою ясну.

Народе, глибочінь твою ясну,
луну оновлень світлих, мій народе,
несу в душі, як пев'янку весну,
і сонця повне серце моє горде.

Народе, берегів тобі нема,
загат глухих немає і не буде,
намислила історія сама
тобі безсмертям виповнити груди.

Чуття братерства — ленінський твій стяг,
єднання міць гартована в боях —
в моїй крові її всякчасна сила.

Жага добродіяння молода —
і молодий братерства календар
сподівано горта планета сива.

ДУМА ПРО БОЯНА

Монопоема

Світлій пам'яті П. Г. Тичини

I. Імпровізація на кларнеті. Роздум про педагогіку.

Чоло його чоловіче,
рідне назавжди обличчя —
тінню зітхань не стривожу!

Думаю про Слово вічне,
урочисте, як віче,—
силу свою мпожу.

...О, як він дитинно казав:
«Матері забудь не можу!..» —
він матір-Вітчизну знав,
голубив сивину кожну...

...Гожий день,
як гобелец,
з сонячності витчемо —
розцвіте його обличчя,

різьблене витончено,
з гармонійністю граційною,
з досконалістю дорогоцінною —
віще обличчя!

Добре обличчя! —
овіяне полум'ям серця і мислі,
предківським заповітом
і зорецвітом висі —
світле обличчя!

Горде обличчя! —
натхненням благородне,
чесністю глибинно-народне —
обличчя людського
величчя...

...Заточив він себе у майстерню —
в невомну, як домна, Природу,
щоб оповлювать нам,
досконалить серця,
із вулканних лавин
добувать живу воду —
колу життєтворення
немає ж кінця!

Чоло його чоловіче,
рідне обличчя! —

таке було у співця
Ігорового походу...

...Думаю про святість його сподівань
в буряних

вирах

віку,

про таїнство його сповідань --
ні шепоту в них, апі крику --
тільки голос правдою чистий...

Думаю про формулу його велику —
слова її увічнили, а не числа!

...Полонить змістом і формою
точність його геніальної формули,
вона,
невичерпна до дна,
пульсує мені у скроні,
зоряні лічить години,
утверджена в державному законі
сила її всеземна,
ось вона —
людства всього весна —
ЧУТТЯ ЄДИНОЇ РОДИНИ!

Виплекане комуністами,
неопалиме грозами,
її багатомовне судвіття,

вона,
як математична істина,
одкрита гострим розумом,
буде справедливою
і через тисячоліття!

* * *

Він мого мужніння вчитель,
наймудріший педагог,
в святості найперших читань.
є тичинівський пролог!

Ось: Тичина і читання —
справді ж бо щось рідне є?
мудрості найглибшу тайну
рідність слів передає.

Мій учитель геніальний
в небі почувань, мов грім,
світ інтернаціональний
одкривав очам моїм.

Мова дніпрової вроди,
а в ній — райдуга щедрот,
він учив любить народи
гордістю: — Я єсть народ!

Снів тривожну скреслу кригу —
він зі мною наяву!

Читанку, школярську книгу,
я Тичинівкою зву.

Слово сонячне Тичини,
що родюче, мов земля,
і закритими очима
прочитати можу я!

...Братерства чую руку,
і серце промовля:
— Спасибі за науку,
читанко-тичинівко,
мудра педагогіко моя!

II. Друга імпровізація на кларнеті День для Бояна.

Як світ непогамовний
він вмів любить дитинно,
як мужньо
осоружне все
він рушив геть дотла! —
негідне,
принагідне,
гідке,
гнітюче,
тлінне,

гадюче,
погордюче,—
з пекельного котла.

Тим варевом ядучим
впивались кволі душі,
байдужо-очманілі
чвалали до печер,
щоб сито перетліти
в світозатворній мушлі,
де ані бур немає,
ні сонце не пече...

Яким чуттям світилося
його обличчя мужнє,
щоб серце не зайшлося
п е р л а м у т р о в и м
плачем!

А ще ж і занебесне,
оте,
пухке, як хмари,
оте,
х р и с т о в о с к р е с н е,
як димовіть примарне,
стопрокляте оте,
що божу сутінь ткаю,
в кадьльниці втікаю.
бо чуло:

він, як вітер,
крилатіє-росте...

І він явився, рвійний,
найвищій вірі вірний:
оновить Революція
знедолені краї!

І ствердить незгасання
його перевищення
до збратаних народів
в одній сім'ї...

* * *

Як горить свіча —
так згорає час,
хвилі сяєва — до очей!
чорний віск ночей,
чорновір'я чад,—
геть Боянових плечей!

Так любив він світ,
як весняний цвіт,
(хвилі сяєва — до очей!)
таїна ночей,
чвар князівських гніг,—
геть Боянових плечей!

Вклав любов палку
в «Слово о полку...»
(хвилі сяєва — до очей!)
круки злих ночей,
плач в добу гірку,—
геть Боянових плечей!

В нас новий Боян
співом забуяв
(юно-сонячно ув очах!)
пурпуровий стяг —
день його обняв —
на Боянових на плечах!

Як натхненно він
склав братерству гімп! —
(юно-сонячно ув очах!)
добротворчий час —
праці світлий дзвін —
на Боянових на плечах!

III. Дума біля родинного вогнища.

Боянова весна.

Я в степу казахстанським при юрті
слухав домри причасний спів,

усміхався в усміхненім гурті —
побратимів прадавніх зустрів!

Шлях кинів, паче виник із щипи,—
він аж в тій далині щезав,
де Кобзар кос-аральським співом
наших долъ перший вузол в'язав.

Степ лежав,
як лляна скатертина,
тихий обрій, як мак, пломенів,
і небес акварельна картина
споминала баских скакунів.

І куди вони мчали, ті коні
де їх вершники? Слава і честь!
коні, коні!.. лиш сльози солоні
у старого акина з очей.

І квітуча троянда багаття
нам веліла в звичаї старім
пом'янути мовчанням освяти
амагьдівських батирів.

У просторім степу було тісно,
тепла повінь торкалась грудей...
Скільки їх воскресила ця пісня,
дорогих, незабутніх людей!

Слухав я сповідання акина --
незабутні вчував голоси,
тишини оксамитовий килим
кроки вічності м'яко гасив.

Сива домра! Вона не забула
(спів — вогонь крізь непам'ять сліву),
як учитель мій слухав Джамбула
під цим небом, в оцім степу.

Як ходив по росистій травиці,
як дививсь на ці зорі ясні,
як в глибинах народних традицій
він перлини шукав аж на дні.

І таку добру долю він кликав
в степ цей древній з доріг молодих!
Мій учитель був тим великий,
що не відав народів малих.

Всі для нього були величні —
він в гостині сердець молодів..
Молоділо в його обличчі
щастя жити в родині одній!

...Я в степу казахстанським при юрті
слухав домри причаєний спів..
думи пив у задумливім гурті —
вічну пам'ять народу зустрів!

Поруч люди гостинні і добрі —
побратими з одної сім'ї,
і багаттю, і зорям, і домрі
німо очі сказали мої:

«Не журися, акиновий степе,
що лиш сниться наш світлий поет,
він, щоб грати світанки для тебе,
десь до сонця пішов по кларнет...»

* * *

і знову над Дніпром весна,
і пахне щедрістю земною,
весна — тичинівська — красна...

Мій вчителю, ти скрізь зі мною!..

Я слухаю кришталне «кру»,
воно бринить вгорі струною...
о цикл круг сонця... Веснокруг!..

Мій вчителю, ти скрізь зі мною!..

Я стежу срібний плин хмарок,
проймаюся небес луною...
о струм тичинівських думок!..

Мій вчителю, ти скрізь зі мною!

...Вчителю, озвися, поясни
полоси громової токкати,
поясни ясний оркестр весни
і сонцевороту дивний кратер.

Що це світотворно так кипить
в колотнечі дня молекулярній?
Мить прозріння — демонічна мить:
в скальпелевім сьйві окулярів.

Мить прозріння — демонічна мить:
день магічно залита у вічі...
завеспіли твоім словом ми —
і очам одкрилась ціла вічність.

Кручі синє мрево... мовчимо,
десь вишзу ревуть первісні води...
Це куди ми, вчителю, мчимо,
у які хоральні хороводи?

Вік людини — вік! — як в небі грім,
в млі космічній зоряні акорди,
пролягли мости твої вгорі,
а по них ідуть твої народи.

Зорі над очима. Повінь трав,
сизо терновіють твої мандри,
пломеніє в сповитку заграв
вся твоя земля — безсмертна мати!

IV. Віще Боянове Слово

Доки буде у тривожний світ
сонячними, чесними очима
океан поезії зорить —
буде в ньому течія Тичини.

Тепла і нестримна, як Гольфстрім,
ще й глибинна,
наче Куро-Сіво...
як він своє Слово нагострив,
щоб од тління боронить красиве!

Дивне і прекрасне у душі
рідного народу і народів,
він, спізнавши, заповіт лишив —
не шукати бродів-перобродів!

України геніальний син,
син Країни Рад,
він буде жити,
доки на засніжжя полюсів
стиглу повінь хлюпатиме жито.

Наша днина грозотонно йде
по планеті ствердними боями,
і як «Слово...» вік про нас складе,
він у нім увічніться Бояном!

...Щоб знати не твань зневір,
а правди зіршиці найвищі,
маєм орлиний зір,—
братерства Боян бо віщий!

Аби нам було до лица
великого Жовтня кострище,
маєм незрадні серця,—
братерства Боян бо віщий!

Аби пам громадою йти
крізь люті завії і хвищі,
маємо спільність мети,—
братерства Боян бо віщий!

Аби смертоносний смерч
собі віднайшов кладовище,
маємо гнівний меч,—
братерства Боян бо віщий!

Так, віщий братерства Боян
для нас... О могутні ритми!
Це звівся народ-титан
пісню життя творити.

ВИДНОКРУГ КАЛИТВИ

Пам'яті лісника П. Т. Бугенка, що висадив на горі Калитві, котра височіє на Приоріллі, тисячі дерев і з любов'ю доглядав цей рукотворний ліс.

На горі Калитві я зустрівся з Москвою,
Красна площа гула на горі Калитві,
коло серця мого ряспотою людською
океан вирував, народившись в Москві.

Ритм державний я чув над німою Оріллою
в листолетному лісі, де світилися в імлі дерева
та рубіни космічної тверді зоріли,
мов і там, в небесах, вирувала недремна Москва.

І казав мені сивий лісник із ясними очима:
— Хіба в лісі живу? От не смійся, живу у Москві,
чуєш голос невмовкний? — стоїть за плечима
і у хаті й під небом — па вітрі й мовкі,
пильки ніч і відлюддя, а голос її у лісі,
я кажу не про радіо... то не дива!
я про інше... із лихом віч-на-віч зійдися,
озирнешся — позаду Москва...
Я чуття це припіс із далекого фронту,
крізь усеньку Європу у серці проніс,
чув Москву за плечима і тоді, після сьомого поту,

коли з батьком саджав на одій землі ліс...
Це не прóста гора... З неї, може, й півсвітові видко,
що у лісі живу, а круг мене — Москва,
вся земля кругом мене, тільки крутиться швидко —
і не зглянувсь, а сніжна моя голова...

На край світу летіла ця ніч непокою,
даленіли в світання зір летючі рої...
на горі Калитві я прощався з Москвою,
в лісниковій руді чув незламність її.

І куранти до нас хвилі віку котили,
і прийдешнього контур викреслював неба екран,
і дерева багряні здіймались валами крутими —
на горі Калитві не вмовкав молодий океан.

ЗАПОВІДАНЕ

Кайсину Кулієву

На кленах — сонця пізня мідь,
світ чистий, як росина...
Ви зпов у гості приїздіть,
усміхнений Кайсине!

День буде цвітом племєніть,
задумою красивий,
погомоніть, погомоніть
по-своєму, Кайсине!

Стара селячка розуміть
вас буде, наче сина,
чоло до рук її схиліть,
як і тоді, Кайсине!

І стане зримою в ту мить
землі моєї сила,
яку й вогнем не спопелить,
бо ми з вогню, Кайсине!

Як найсвятіший заповіт,—
братерства колосіння —

із серця в серце, з роду в рід
передамо, Кайсине!

...Як і тоді, село дзвенить
весіллями осінньо —
ми будем довго-довго жити
на цій землі, Кайсине!

УРАЛ САМОЦВІТНИЙ

* * *

Урал гукає Україні:
— Гартуймо найміцнішу сталь,
у ній братерства чистота,
могуття ритми двоєдині.

В горнилі,
в спільному горнилі
такий ми викуєм метал,
що наша сила молода
заграє в зорянім окрилли,
грімка енергія труда
нам скарбівницю надр відкриє.

І Україна крицедазвонна
Уралу голос подає,
що дні вона такі кує,—
аж в небі громовінь червона.

— Такі ми створимо машини,
дамо серцям такий розгін,—
аж найстрімкіших гір вершини
підлунять життєтворчий гіми.

Урале-майстре, пролетарю,
як світом наша міць гримить,

епоха ціла пролітає —
така в нас трудівнича мить!

Уралє, ти не за горами,
ти — сам гора, в тобі озвусь...
Мов прапори, твої заграви
я клятвено тулю до вуст!

* * *

Ясної години
самоцвіт горить,—
де ж ти, господине
Мідної гори?

Ясної-незгасної,
доброї години,—
де тебе зустрінемо,
горда господине?

І кому ти явишся,
в образі яким?
порозбіглись ящірки
у ярки...

Ні одна не викаже,
де твій дивний дім.
сни над кряжем вив'яже
смарагдовий дим.

Гомоном людинним
їх розбудить день,—
зоре-господине,
де ж ти, де?

Чи на тім узліссі,
там, де мерехтить
кров'ю трав і листя
ніжний малахіт?

Чи при білім камені,
при німій скалі
збудуться чекання
здавнені мої?

Сніжними шовками
вкрита гір мовчінь...
Що оце шукання,
зваба його в чім?

Смерк спада на гори,
як ручай коси,—
господине горда,
світ — жага краси!

Мріяне-сподіване,
серце, говори!
— Здрастуй, господине
Мідної гори!

Тей Урале-ювеліре,
відгрануй мої слова,
щоб вуста вогнем горіли,
наче ватра тайгова!

Щоб мені не звечоріло
десь в дорозі, в самоті,
дай до пісні, ювеліре,
віри щирий самоцвіт.

Як уроче стоголося
подарує далина,—
значить, диво відбулося,
значить, я твій хист спізнав.

Ювеліре, мій Урале,
я в твоїй майстерні був,
луни серця завмирили,
щоб нічого не забув.

Щоб повів у ріднім краї
про чаклунство твоїх рук,
зблиском у мільйон каратів
твій мені засяв труд.

Іменем сузір'я Ліри,
що поезії сія,
мій Урале-ювеліре,
присягаю вірність я.

СВІТ НЕОЗОРИЙ НАШ

Анатолу Кодру

Горнеться листя до листя, в смарагді
затінку — літо стоїть і кипить
полудень... молодість наша і радість
мови Молдови в мелодіях птиць.

Горнеться дума до думи, мій брате,
так многодумно нам в думі одній!
вірний мій брате, як обійняти
світ, що напружує крила надій?

Горнеться доля до долі, незрадність —
вищий закон побратимства навік,
вірний мій брате, зоряна радість
нашої рівності в майві доріг.

Горнеться днина до днини, медово
сонце стікає в квітучі сади,
вірний мій брате, господар Молдови
чується в лунах твоєї ходи.

Горнеться пісня до пісні, нам знати
гідність братерства, чесність його,
вірний мій брате, як обійняти
світ, що плекає єднання вогонь?

ВІТЧИЗНИ ЗОРЯНЕ ЧОЛО

МАНДРІВКА РІДНОКРАЄМ

(З ОЛЕКСАНДРА БЕЗИМЕНСЬКОГО)

Від Хортиці,

        чия пласка гора
містила капище слов'янського Дажбога,
поїдьмо древнім берегом Дніпра
до буйного Кодацького порога.

Тут знайдеш все:

        химерний серп
  древлян,
могил сарматських непорушні плити,
шляхетський меч, турецький ятаган,
останки мамонта, стоянки неоліту.

Тут чувся лемент кімерійських військ,
тут скіфів прокотилася армада,
меткі купці рабінь, бурштин і віск
від Ільменя везли до Цареграда.

Тут Ольжин і Олегів слід проліг,
промчалася орди скажена лава,
під грім порогів хитрий печеніг
тут вбив в засаді князя Святослава.

Тут, на узвишші, під сплетінням віт
міцного дуба при глибокій балці,
князі Русі намислили похід,
що завершився битвою на Калці.

Тут ті місця, де кожен шмат землі
дзвенить луною ратного величчя,
літопис їм вели в кривавій млі
мечі і стріли, вила і паліччя.

По берегах вродливиці ріки
вогонь війни хльостав чимдуж якристо,
їх розірвать хотіли на шматки
володарі турецькі, польські й кримські.

Селянська доля згонила сюди
кріпацький люд, обпятий лютим бодем,
збігалася голота від біди
в просторий степ, що звався Диким Полем.

Й не раз були катюги, мов сичі,
розметені нальотом соколиним
шабель, здійснених в Хортицькій Січі
і в інших Січах гнівної України.

Тут повнилися месницькі ряди
і зводилась на бій повстанська сила
загонів Жмайла, Гуні, Лободи,
Залізняка, Косинського, Трясила.

Тут іго іноземне впало ниць
перед народом, що рабом не стане,
селяни звідси в сийві вогневиць
пішли до військ Хмельницького Богдана.

Тут святкували раті бойові
земного родичання іменини,
як до сестри незрадної — Москви —
в ясі возз'єднання всміхалась Україна.

АЛМА-АТИНСЬКИЙ ТРИПТИХ

1. КРИЛА

Заремі Чілімовій, бортпровідниці літака «ІЛ-18». Спецрейс «Київ—Алма-Ата». В дні Декади українського мистецтва в Казахстані.

Заремо, у небі твоїм, як у морі,—
хвилі шумливі, вітри голосні,
а ти заспівала, й твої рідні зорі
весняно завітли в осінньому дні.

А хмари внизу — як багряні знамена,
і піснею квітнуть вуста твої,
Заремо, зоряно, озвались до мене
дніпровських садів чаклуни-солов'ї.

На сьомому небі пісня-слов'янка
з любов'ю віщує нам добру путь,
десь дома, в далеких садах, солов'ята
твое чисте небо з росинок п'ють.

Заремо, очі твої світанкові
осяяли зустріч з морем степів,

на сьомому небі, в святковій обнові
нашого краю лунає спів.

Дбайливо і ніжно твоє тихе соло
гойдає на крилах срібний птах...
Спасибі, зоре, за Тарасове слово
на твоїх далеких, як обрій, вустах!

2. ВЕРШНИК

Над горами, що мріють в небі,
над спраглим шепотом води,
на прудкокрилому коневі
летить кризь піч Амангельди.

Батир трима повіддя міцно,
перегає світанну мить,
громокопитно передмістя
луною лету стугонить.

А як з-за гір розбризка стріли
світання смуга золота —
з любов'ю вершника зустріне
усміхнена Алма-Ата.

Побіля квітів він застигне
дослухать віку дивний рух,

і сонце молоде і стигле
йому покотиться до рук.

І світле щось своє розкаже
і тепло-тепло гляне він,
на тихій площі втомно ляже
прудких доріг червоний дзвін.

А гори древні і високі
гукнуть в низини до дерев,
що їм несе тургайський сокіл
снагу відроджених джерел.

3. ЖИВА ВОДА

Абдикаріму Ахметову

У гір прадавніх — доля молода,
де музика дзвінка Алмаатинки,
ми смакували воду гір... а тільки
вином здавалась та жива вода.

У ній бродили пахощі садів
і гомоніли сивих днів легенди,
діди усміхнені — історії повпреди —
нас зазивали у гостинний дім.

Задуму нам приносили пісні,
і ми світлили вечором янтарним,
і хмари білорупні, як отари,
відлунювали настрої ясні.

Великий світ, а відстані — малі,
бо гаряче стискались руки дужі...
Жива вода! Святі джерела дружби —
від них пісенна молодість землі.

БДЖОЛА НА РОБОЧІЙ ДОЛОНІ

Б а л а д а

Металурги ідуть на зміну,
диха інеем рашок зимній,

і небес глибина бездонна —
пурпурова, мов кратер домни.

Сніг, неначе крохмаль, рипучий
твердість кроків тихо одгучує.

І вирує робоча вулиця
невпокоєм весняного вулика.

Щось бджолине є в злеті на зміну —
аж мепі добрий спомин зринув.

...Ще у місті серпанок квітня,
ще в трамваї по-зимньому вікна.

Чоловік смагловидий, чорнявий
тишком-нишком вікно одчиняє.

Все одначе кондукторка бачить:
— Хто знайшовсь там такий гарячий?

— Не гнівiться,— поглянув на жiнку,—
зачиню... Лише випущу бджiлку...

У вагон бiдолашка влетiла...
ну, на волю! роби своє дiло!

І всмiхнувся так щиро і тепло,
що вiйнуло веснянiстю степу.

І запахло з травневого пругу
медоцвiтом зеленого лугу.

До шорсткої долоні приникла
золотава весни крапелька.

Мабуть, чулось малій трудiвниці
рiдне щось в тій крицевій правиці.

Я дививсь на широку долоню,
бачив всю його свiтлу долю.

Бачив чiткiсть глибоких лiнiй —
карбування трудiв многолiтнiх.

Він всмiхався: — Лети, полонянко!
і вiкно зачинив: — Порядок!

...Металурги iдуть на змiну —
завеснiлося небо зимнє.

Чую в людях,
що йдуть неквапливо,
гідність праці,
її вічне диво.

Чую хист тих долоней грубих —
гнуть підкови й красу голубить.

Завеснілося небо зимне —
металурги ідуть на зміну!

БАТЬКО ДНІПРО

(З АНАТОЛІЯ ВЯЛЮГІНА)

— Добридень! —
луною сурмливого вітру
звучить на світанні: — Добридень, брати!...
В свічаді ріки надивившись півсвіту,
до київських круч підпливають плоти.
Широка, як море, сріблиться дорога,
за згоном рипить, вигинається згін,
вдивляється хатка з плота головного
очима віконець в смарагд берегів.
Ледь в'ється димок, і вагою металу
над комином хатки гуркочуть мости.
І вже на Подолі гукає з причалу
юнак у бушлаті: — Добридень, браги!
З мандрівки далекої — гості дорожчі.
Певніше причалюй!
Колись педарма
казали в поході діди-запорожці,
що смерті козацької в світі нема!..

Здається, знайомий цей хлопець чубатий,
що кинув з буксира дебели канати.
Під кулі ходив він,
не гнувся, як дуб.

Ладнає канати
рука вузлувата,
на вітрі пшеничний розсипався чуб...

А син плотаря стежить берег шумливий,
де диха пломінко вишнева цвітінь,
мо' вискочить з бронзовим сявом гриви
на кручу Богдана Хмельницького кінь?
Для зустрічі сльвом налявся світанок
крізь триста на кручах полеглих років,
урочисто свічі горять на каштанах,
заводи ладнають оркестри гудків.

Шумить, молодіє наш батько з літами,
з Валдаю до синіх приморських далін
він греблями чеше, немов гребінцями,
розвихрену бороду з блиском сивин.

Ми дружбою зрушили грізні пороги,
ідуть крізь серця у Росію дороги,
дзвенять сріблом вод величальні пісні.
Земель обійнявши безмежжя розлогі,
ти, Дніпре, даруєш нам думи ясні.

ЗЕМЛЯ БАТЬКІВ

Горіло в млі вікно вогнем троянди,
плях розтікався хвилями тепла,
було бентежно в сутінках стояти
вже на порозі рідного села.

І поле озивалось колосково,
здаля світився яблуками сад,
і грав мені ласкаву колискову
просіяний крізь тишу зорепад.

Дзвінка роса точила сивий камінь,
безсмертник млів в доісторичнім сні,
земля батьків, освячена віками,
слова любові мовила мені.

Хат бовваніли білі силуети,
зірниця племінь досвітку песла,—
при маминій сльозині в глиб планети
моя любов синівська проросла.

ТОПОЛИНА БАЛАДА

Матерям безсмертних велетнів Дніпра

У тополь дисципліна, як в армії,—
струнко стали під промінь зорі...
наче водорості в акваріумі,
в хвилях сяєва сплять чагарі.

— Кроком руш! — і тополи затупали,
долом котиться лемент луни,
щось вони таємниче задумали —
в срібнім шелесті тінь таїни.

Помахали здаля хустинами
білим хатам... в які краї
це зібрались? якими картинами
чисті очі засмутять свої?

Підуть степу барвистим килимом
за кордон крізь сполохані сні,
а зустрінуться там із могилами,
де Дніпрові заснули сини.

Заберуть їх журбу за домівками
та й повернуться в рідні стени,

шепотітимуть вітами згірклими:
— Рідна земле, розлук не терпи!

Знов звичайними стануть тополями,
та о тій світанковій порі,
щоб не стрітись з синівськими болями —
хай не йдуть до тополь матері!

РАНА

Б а л а д а

Фашистська куля пробила навиліт груди —
із рани пекучої випурхнув подих останній...
яка непаситна ота непомітна рана,
рубіпова цяточка болю на білім тілі!

Вона проковтнула безжально веселу дорогу,
яка рушником простелилась до отчого дому,
а ще проковтнула тісну, як обійми, хату,
в якій свого тата, як свята, чекали діти.

Вона проковтнула безкрає неоране поле,
що спило руками і мудрістю хлібороба,
а ще проковтнула оту парубочу криницю,
де хмелем побачень плескалась вода для солдата...

...В степу, мов тополя, жіпка самотня стояла,
за обрії очі її мандрували:
— Додому вертають сусідські, а мій забарився...

Бездошна, несита ота непомітна рана!

ВИСОКИЙ СОНЦЕСВІТ

(НОТАТКИ З ВИСТАВКИ МАРТИРОСА САР'ЯНА)

1.

Струмок сурмить — і ми в прадавніх горах,
і грониться на схилах виноград,
клекоче, мов незримий водопад,
гортанний крик орла в каскадах гордих.
День каже: — Слухай... дивні тут пісні!
а я дивлюся — сопячно аж странно:
не вистачить очей... плывуть в півсті
хмарки журби на полум'яну страту.
І аромат трояндовий долинув,
пахнувши з-під пурхких дівочих вій.
І Араратська гомопить долина
і стелить, паче килим, простір свій.
І сонце! Сонце! Найсвітліший культ —
для гір п'їтьми ніхто не паворожить,
і мовчазної скелі гострий кут
поцілився суворо в бік ворожий...

2.

На чорній скелі блискавка карбує
твое ім'я, несамовита буре,

ї смолоскипом скеля палить піч,
і валуни, мов тісто паляниць.

І сон дощу м'який, мов шурхіт сіна,
і грім в одежі вічного безсоння,
і карликів-дерев тривога сильна,
і крик потоку в череві безодні...

На ранок мить омріяно погожа,
і звук далекий, мов раптовий гість,
ковта каміння тишу — і не може:
вона про піч буремну розповідь.

Бо не згадає божевілли менту
ні синє небо, ні дзвінка земля,
а чорна скеля стала монументом...
«Свавільна буре, де ж твоє ім'я?

БУТЬ ПРИЧЕТНИМ

(ЗА ШМАВОНОМ ТОРОСЯНОМ)

Буť причетним
до вічної мови сузір'їв,
до німої задуми маандрівних
в сивій далечі древніх шляхів,
і до болю самотнього дерева,
що дріма в чорторіях смерку,
до первісного ревища моря,
і до шепотів, любощів ревних
двох закоханих антисвітів.

Буť причетним
до гордої долі героїв,
прометеїв, що скелю покари
подолали мужнінням своїм,
буť причетним
до правди,
до ритмів сердець неодгаслих,
і до вищого права судити
сонний присмерк убогих дум...

Буť причетним
до обрїю тихої казки,
до шляхів, що крізь нетрі урочищ

простелились в незнамі краї,
до нічних голосінь поїздів ошалілих,
до людських сподівань в мить ясної довіри,
до чекань незрадливих очей...

Буть причетним

до свята джерел мелодійних,
до солодкої повені квітів з-під снігу,
до цютливих вагань нецілованих юнок
в дивосвіті найперших кохань...

Буть причетним

до змінності змін, до оновлень,—
до всечасного дива народження сонця
в мить його полум'яних смеркань,
і до лету замрій, карусельного лету уяви,
ярмаркового гуку простих біографій —
до буденних людських сподівань...

Буть причетним

до величі рідного краю,
гармонійно вливатись в його історичну конкретність,
надихатись могуттям його,
віднайти в хаотичному русі галактик
плин гармонії, силу титана добути,
і планеті, що людство тобі дарувала,
тій планеті, що людством тебе колисала,
ствердить вічну орбіту весни,
і відтак перейти в нескінченність,

в інших формах прозріти людинно —
буть причетним до вічних джерел...
О сувора, нещедра природо,
чом даруєш життя єдине,
коли й тисячі недостатньо,
щоб віддати людям цвіт душі?!
Буть причетним
до вічного пульсу
пломінкого космічного виру —
дух мій творчий,
трудися невтомно! —
кругойдучу утверджуй спіраль.

ЗЕМЛЯ АНТЕЇВ

(З РОБЕРТА ПАЛЯ) *

1.

В моїм краю — мов сік березовий,
солodka просторінь в полях,
бринить прадавністю поезії,
немов билина, кожен шлях.

Тут, як мечі, кується слава,
встають кургани, мов віки.
Тут кожна наречена —
Ярославна,
Непрядва —
в хвилях кожної ріки.

Незрадність слова — пісня колискова,
жадання подвигу нам в спадщину дано.
І перше-ліпше поле —
Куликове,

---

* Роберт Паль — поет з Радянської Башкирії.

й кожнісіньке село —
Бородіно.

II.

Хто думає, що здиміла війна,—
той не позбувсь наївності дитяти.
Ось куля... Досі ще летить вона,
щоб птицю мого серця перейняти.

Ось сивий, наче ясен на зорі,
йде чоловік, поранений під Ржевом,
і втомлено зі стогоном іржавим
довбуть бруківку милиці старі.

Коли в атаку всоте він здіймавсь,
нас багатьох ще няньчили в колисках,
та били кулі в зірочки на касках
і рикошетом поціляли в нас.

Війна ввійшла навів в чуття мої,
нас облягли її осколки щільно,—
вони лежать під серцем Батьківщини
і в серці тих, хто вистраждав її.

Війна триває! Стугонить луна
з доріг, де проповзли тевтонські змії...
Хто думає, що відгула війна,
той хижку суть війни не розуміє.

III.

І знову — цвіт сонця у полі,
і — вугільні од граків —
мов башти, стоять тополі
над співом останніх струмків.

Вслухаюсь в зелену мову,
що світ величає рясний,
й нараз відчуваю святкову
причетність свою до весни.

До квітів у росяних зблисках,
до хисту дзвінких плугів,
до зір на німих обелісках
обабіч лунких шляхів.

О краю мій отчий! Лунко
йде гук весняної доби,
я, може, лиш спрагла брунька
на гіллі твоєї верби.

Я п'ю із криниць твоїх воду,
я хліб твій суворий їм,
в хвилину твоєї погоди
озветься в душі моїй грім.

І знаю: в бою з ворогами
подужаю й хижу смерть,

допоки впираюсь ногами
в твою непорушну твердь.

В героїці нам не згоряти,
в крові — земна сила на те...

Не кожен із нас Геракл,
та кожен із нас Літей!

Як білих яблунь трепетні вітрила
вночі нап'юються вітру і роси,—
тоді на теплих і пахучих крилах
село злітає у травневу синь.

З криницями, хатами і піснями,
з полями, де безсмертя проросло,
з розмовами закоханих і снами
летить в світі замріяне село.

І вся земля тоді така весела —
ні болей, ні тривоги, ані проклять,
бо угорі над нею мирні села
на рвійних крилах пахоців летять.

І океани, хворі од пропасниць,
тремтять сіянням неугавних мрій
устама хвиль схвильовано припасти
до крил твоїх, радянський краю мій.

ТЯЖІННЯ

Шугають кольорові авта
чи барви вітру майорять —
орлині очі космонавта
глибокі й сині, як моря.

В прощальну мить земля велика
зірких торкнулася очей,
Вітчизни ніжпа золотинка
йому упала на плече.

Там, в незорім чорнім небі,
де вічні зорі навкруги,
приземлення почнеться з неї,
з її всесильної ваги.

ДІДОВИЙ ЗАПОВІТ

Ведуть діда, сивобрового діда,
що поліцая покарав привселюдно...
Конвоїри кутими чобітьми гупають слідом,
на спину широченну зиркають люто.
Іде дід, український дід,
жінки проводжають його потаємними плачами,
у діда за плечима — дев'яносто літ,
і конвоїри за плечима.
Ведуть на смерть діда, громоокого діда,
пил за конвоїрами чорний, як сажа,
поки дід до шибениці дійде,
його погляд суворий людям слово скаже:
«У мене дев'ятеро синів та п'ятнадцять онуків,
та два десятки правнуків — цілий козацький рід —
на те я і є на своїй землі дід.
Не каюсь, що виродка гепнув сокирою,
соромтесь, люди, що поміж нами він такий виріс...
Я зробив святе діло, відтепер вірую —
весь мій рід знатиме, що значить вірність.
Вірність отчому дому та пісці матері,
та совісті перед громадою...
І старий, і малий відтепер в пам'яті матиме
мій праведний суд над зрадою.
Прощаючись з вами, свої не сховаю жалі,
а чужинцям — кину в вічі:

допоки житиме вірність на нашій землі,
доти і ми вічні...»

Вмирав дід, світлий, як сонце, дід,
одлітали його очі з журавлями до вирію,
і слухав примовклий в жалобі світ,
як долинали од неба врочисте: «Вірую...»

БРАТАМ

(З ОЛЕКСАНДРА ПРОКОФ'ЄВА)

Брати мої, як мовлено павіки! —
великих прав цим падаю словам —
через поля народні, через ріки
моя любов летить назустріч вам.

Вона співа, вона з весною схожа,
бо в ній вітання молоде буя,
вопа летить до Немапа, і Сожа,
і до Дніпра, вопа — судьба моя.
Її почують Янки і Марусі,
коли вона, як вітер, пролетить,
над нею сяє сонце Білорусі
і гордїй пісні крила золотить.

І я жадаю, щоб на неї впало
вишневою племішкістю заграв
сіяння слів, в якому ріс Купала,
в якому Колас вічне свято знав!

ЩЕДРІСТЬ

(З МАКСИМА ЛУЖАНІНА)

...Жовтогарячі ліхтарі,
мов янтарі, в імлі розквітли,
і лунко розляглись вгорі
сирени стрічної привіти.

Там кермувався караван
вантажних барж.

І цугом рівним
повз багени, де щез туман,
пливло вугілля України.

. . . . .

Ти, Дніпре, зустрічі чекав
з ясною посестри рукою —
народів збратаних рука
зі всенародною рікою.

Пливи,
даруй землі могуть!
Коб відав ти,
з яким жаданням
снагу до тебе переллють
струмки Полісся життєдайні.

Візьми всі ріки і струмки,
з'єднай в глибиннім водозборі,
ти простір матимеш такий,—
хай і не море, то півморя!

А поруч стане море трав,
лугов, полів, долин чудесних,
немов у цей квітучий край
з усіх країв зійшлися весни.

НЕПОДОЛАНІСТЬ

Хрещатик внизу клетотів, як аорта,
гойдався в надхмар'ї неспокій його,
луною ревнивого аеропорту
у соплах ридав реактивний вогопъ.

Над обрієм ватра світання світилась,
і ти прочитав свій суворий прелюд:
— Бігла пожежа та й зупинилась,
червоним оком на нас подивилась,
червоним оком, червоним боком,
червоним серцем води напилась...

Бігла пожежа... Захекано бігла,
крила криваві на вітрі несла,
втікали од неї хатини білі
з твого і мого села,
втікали дитинства літа барвінкові,
втікали кущі неодквітглих калин,
воли круторогі, корови і коні —
і не втекли...

...Над згарищем та над сивим попелищем
голосила тітка Марія,
до комина холодного тулилася поближче,
думала — нагріє...

Тей, над згарищем та над сивим попелищем
скаженіла колюча хвища,
а комин чорний все вищав і вищав
над певтішне ридання й прокльони віщі,
вже він пад селом і над світом пожежним,
вже збирає благенькі пожертви:
сонця пелюстку, дихання птиче,
щоб трохи нагрітись, відчуть себе піччю.
Біля нього самотня тітка Марія
все голосить, все тишу жахає,
щохвилини
на ціле століття марпіє,
щосльозини, як цвіт, висихає:

«Щоб тобі, фашисте-враже,
того лиха знати,
як мені тепер без хати
притулку не мати.

Май ти собі, дикий враже,
все гірке на світі,
як мені тепер, самотній,
жить на чорнім вітрі.

Хай би тобі, лютий враже,
того горя стільки,
як мені тепер, певтішній,
бачить чорні стіни...»

Не снилось — було... Одгуло, одкотилось —
над краєм воскреслим крилатіє час...
Бігла пожежа та й зупинилась,
червоним оком на нас подивилась —
не проминула нас!

Мій друже, довіра дітей весноока
хай більше не зна ні пожеж, ні руїн!
Столиця клекоче внизу, як аорта,
а ти — біля сонця, кровинка її.

ЗАГАДУВАННЯ

Жив'япе сьєво — світ пшеничний,
яблука пахнуть — світ яблуневий,
дід Старовойтенко в давній шинельці
чумакує очима в небі...

А вік — космічний, вік — атомний,
обпалений, неопалимий...
десь доля туземна з коралового атолу
важкої води п'є безплідні краплини.

Десь ніч смолоскипом палає над пальмами,
звуглілі дерева лоскоче,
у небі напалмовім, небі опаловім —
Сонгмі спопелілі очі...

А в ночі оцій — дивне сьйво пшениці,
і сонце встає землі уклониться,
і дід чумакує очима у небі,
у давній-прадавній солдатській шинельці,
і чує відлуння трагічні...

Загадую: буде хай світ яблуневий,
весь світ — океанно-пшеничний.

РИТОРИЧНИЙ ЕТЮД

(ВАРІАЦІЯ ПІСНІ)

Що ти думаєш, сокиро,
про старого осокора?

Знаю, думаєш — ось скоро
визріє така пагода,
що скараю буркуна,
скориться піма погорда —
це він сам, до речі, зна...

Висхлий, він зібгавсь у сні,
ніч шмарує срібну кору —
чим втішатись осокору? —
зжиті геть літа усі,
дослухається: вже скоро...

Блискавиця на світанні
цілила вікно дрімотне,
мить одна — домівка стане
туги згарищем німотним...

Він схопив її вгорі,
злу, старечими руками,—

І в останнім сні смеркання
юно-юно одгорів...

Росний вітер віє з поля,
де стояв він —
сивий попіл...

Що ж ти думаєш, сокиро,
про старого осокора?

ДАРУЮ МОЛОДІСТЬ СВОЮ

КОМУНІСТ

п о е м а

— *Од чорних орд мене вберіг в негоду,
од гроз — на зорецвітність чистоти,—
ти є мій син, син мужнього народу,
але скажи історії — х т о т и?*

— *Я той солдат, що в лютім вирі бою
за долю світу йшов на повен зріст,
я той солдат, Вітчизно, що тобою
на подвиг призивавсь: я — Комуніст!*

— *Хист рук твоїх, ходу робочу горду
закарбували зоряні мости —
ти є мій син, син дивного народу,
але скажи історії — х т о т и?*

— *Я той коваль, що в клетоті горнила
кував ключі для щастя сіл і міст,
я той коваль, який космічні крила
народу гаргував: я — Комуніст!*

— *Пшеничних зерен бурштинову вроду
тобі так любо в дні весни нести,*

*ти є мій син, син вічного народу,
але скажи історії — хто ти?*

*— Я той сівач, що на вселюдським полі
посіяв зерен правди світлий зміст,
я той сівач, що сонячної долі
колосся догляда: я — Комуніст!*

ІВАНОВА ПОЛІТИКА

Поволеньки, як волики, дні клопітні брели,
йшла колективізація — де гамірно, де мовчки...
Панько Палій впівока світ мацав з-під брови
і спльовував ядуче: — От бог послав деньочки!

«Щоб злидням, щоб лацюгам добро віддять своє?»--
У захмілілій голові бродили темні думи.
«Не за горами судний день, я сам собі всевишній є!»—
і божій матері в куток крутив пудові дулі.

У сні, в хмільнім безсонні марудно так було:
сміявсь Омельченко Івап безкровними вустами
і від сільради крик жбурляв, щоб звайлувать село,
пеначе сонце з неба взяв: — Оце то дні падали!

Йшли юрми, лізли юрмища в обійстя хазяїв! —
і з ліжка зводило Панька те голоштаня рване,

і сповідався він п'їтьмі: — Я б у гнояці їх гноїв,
мені вона вже в печінках, політика Івапова!..

Сувору приповідочку партійний мав ватаг
(казав, у битвах кров'ю червоною полита...),
гримів Омельченко Іван: — Нам партія веліла так,
і буде так! — і додавав: — Така моя політика!

Учора лиш на сходці гнівивсь Іванів бас:
— Ви — перегній минулого... Це партія помітила,
тож, дяцкання не буде: експропріюєм вас, як клас,
і житимем, як люди... така моя політика!

А ще політика така: хто вовчі має сні,
того аж геть на смітник повимітаєм мітлами,
не будуть наших вчинків стидатися сніи,
бо їм без вас розвидниться... така моя політика!

«Йч, про снів згадав, авжеж, ще досі марить він
своїм звуглілим немовлям та жінкою Оляпою,
авжеж пожежа стугонить йому в душі, як дзвін»,—
Панько зловтішно усміхавсь очима олов'яними.

То темне діло... Таїна. Кінці сховав вогопъ,
пильченьке слідство геть сліпе — гроза вночі та й годі...
Іван був у від'їзді... Небесним батогом
впершило хатину —
безбожник був господар...

‘Отак хрестились бабусі на ту пригоду злу —
за гріх тяжкий скарвав господь й дитятко безневинне,
але і чутка, мов вітрець, майнула по селу:
«Не обійшлося тут без рук... та хтозна — не зловили...»

На сивім згарищі, па тлі одлітаних падій
як побивавсь тоді Іван, неждано овдовілий! —
і небо чорно-вугільне гоїдалося пад ним,
і в порожнечі димаря прогірклий вітер квилів.

Од попелища долинав Олянин дикий крик
і петямуций синів плач бришів, як павутинка...
до біса певність слідства!.. все ясно: хтось закрив
і підпалив, щоб спопелить квіт серця — не хатинку.

До смерку він пролежав у присмаленій траві,
одплакавсь німо, тайну сліз взяли шореткі долоні,
сліпуча сніговиця спалахнула голові,
та випроставсь на вітрі окраденої долі.

І посварився в тьму глуху — кого вона хова?—
не знав, як тішився Панько з братами за півнітрою,
пе чув, як там зміїлися захмелені слова:
«отак за димом піде і вся його політика!»

Світанням зник Іван з села... ні чутки кілька діб,
геть сивий об’явився в сирітському притулку,
дивився, як малеча смакує вбогий хліб,
як в оченятах жевріє голодний крик рятунку.

Найбільше вразило дівча, як свічечка, топке,
торкнувся худенького плеча: — Як звуть тебе?

— Полінкою...

— А що, поїдемо в село? Сирітство ж он яке,
дочкою будеш — і додав: — Така моя політика!

І осміхнувся: — Виростеш, я ж буду зовсім дід,
онуків колисатиму... тоді вже не палитимуть...
затямлять хижі вороги, що мій безсмертний рід,
що корінь мій не спопелить... Така моя політика!

Вернувся, мов залізний... гарячі дні кує,
відроджений з печалі повими сподіваннями,
безрідній сиротині дав прізвисьце своє,
ще й в документі записав: «Політика Іванівна...»

Відступ від оповідки

ОДА ХИМЕРНИМ ІМЕНАМ

*Вас, носії імен химерних,
приносив в світ червоний прах...
потвердження подій знаменних
лунає в ваших іменах.*

*Потвердження діянь епохи,
залюбленість в кипіння днів —
не ображайтесь анітрохи
на ту фантазію батьків.*

*Вони в серця приймали ревно,
мов сурми спів, суворий час,
вони спішили плин буремний
чуттям любові увінчать.
Індустрії, Турбіни, Кіми,
Івеї — ворогу на страх
епоха ритмами дзвінкими
лунає в ваших іменах.
Було, що й глуму не ховали
оті, кого наш день душив,
оті, що зненависті хмари
таїли хмуρο у душі.
І власну сутність людогризів
не втілювали в імена:
ні Анонімів, ні Обрізів,
ні Саботажів світ не зна...
А ви, неначе на знаменах,
в посвідченнях лишили нам
живу красу імен химерних,
потвердження звитяжним дням...*

«Ич, про сипів згадав, пече моя, виходить, ніч!» —
всміхнувся пищечком Пацько од спогадання злого,—
а раптом вистоять без нас?
Громада — сила,
ясна річ!» —
подумав полохливо і зголосивсь на слово.

— Омельченко аж надто гне... Який ми перегній? Я, власне, згоден і гуртом, але — хазяйнувати! віддам худобу, ремапент і насінневий сховок мій — таж треба в ділі спільнім хазяйське око мати...

А тому справжній хлібороб і порядкує хай,— хоча б Яруга Олексій... тоді і ми за спільність!» — подивував Палій своїх — що за мара лиха? — чи ж він то теревенить, чи очі посліпились?

Що коїлось на сходці! — гойдався од гвалту світ, та ухвалили: не чіпать господарів заможних, хто прийде добровільно — того й приймати слід, а може, нова днина їм людьми стать поможе...

Омельченко захрип аж! — доводив: — Куркулі ніколи із біднотою не йтимуть в одній упряжі... — А мо' й породичаються? На спільній ж бо землі... Яруга хай завгоспом! До дідька зайві мудроці!

Палій втішався потай: — Моя таки взяла! — пояснював заможним: — Свое ми мусим виждати, чей, мусимо спритніше стоять супроти зла, к цій бісовій політиці пристосуватись, вижити!

І ти вгамуйсь, Олексю... мотай собі на вус: сівбу їм наплануєш — щоб чорно було в полі... подивимось по осені, який певніший курс — на справжнього хазяїна чи на комуни голі...

Та придивись за сином... щось парубійко твій
біля Івана крутиться,
в читальні чей не спігне...
ти батогом, як нас було... бо голові пустій
найліпша та наука, що нижче спини липне...

— Авжеж,— Яруга буркнув,—
безсилий батіжок,
боюся, коб на грудях та змія не пригріти,
бо в хату понаносив сяких-таких книжок,
мене вже агітує, сопливе, за Совіти!

Ще спробую втлумачить, що сладкоємець він
і що він утрачає за тою благодаттю...
дай боже, пережити цю веремію змін
й повинність голодранцям багатство передати!

Так бідкався Яруга, а десь по тижню вмер,
казали люди — од журби за тим добром описаним,
казали — одхрестився од громадських химер
й замкнув вуста прокляттям,
немов лихою піснею...

А над полями вирував весни зелений дим,
земля — мов усміхалась,
рясним дощем полита,
лягало в свіжу ріллю посівом молодим
єднання хліборобів —
Івашова політика.

КОРНІВІ КОНИ

- А де твої коні, Корнію?
— В комуші...
— Так це ж твої коні,
скажи, на якому припоні
ім бути?
— В майбутнім!
— Навчився базікать,
що й батькову пам'ять зневажив?
— Печаль то не ваша...
— Не гіден землі ти,
що батьковим потом полита...
— Наївна молитва...
— Гляди ж мені... будем...
— Палити?
— Побачиш!
— Так я і дивлюся! —
отак із Папьком на вечірньому лузі
зустрівся Корній наодинці.

Ще в тихій світлиці
свічки поминальні
не блимнули тьмяно востаннє,
ще жевріли журно ікони —
мовчазний Корній
до артільної стайні
повів свої коні...

Призахідне сонце напроти
і материни крик на ворстях:
— Отямся, Корнію, куди ти?
— Я, мамо, щоб жити!..
— Так батька поклала в могилу
антихристів клята омана..
— А марне..
— Не підеш, Корнію,
не підеш, бо й ноги одсохнуть,
ой, горе!..
— Ось годі!..

Відступ від оповідки

СВЯТО ПЕРШОГО КРОКУ

*...Веди, Корнію! Я тим часом
із матір'ю погмоню,
·благословенням щоб квітчався
твій шлях навстріч могому дню,
візьму, невтішную, за руки
і одведу од тих воріт,
щоб плач гірким перегуком
тобі не хмарив ясен світ..
— Ви, тітко Маріє, дарма побиваєтесь шильки,
бо син ваш Корній до озорених днів дорівняєсь,
та раняєть, мов тернії, докори рідної неньки
в далекій дорозі до нас...*

— Ти ж звідки? Їй-бо, не стрічала ніколи...
із города бачу... а чий — не збагну...
— Я, тітко Маріє, з епохи сталевих коней,
з космічного віку, а може, із вашого сну.

Хотів би я, тітко, щоб ви пригадали нині
усміхнене свято — Корнієвий перший крок,
сьогодні — так само...

а ви — у жалібній хустині,
і це голосіння, і це хмаровиння думок!

І чому в тривозі при темних воротях ви стали
так, наче востаннє вам й днина сія?
чом серце не мовить любові святими вустами:
«Щастя тобі сину!

Хай світиться доля твоя!»?

Ще буде всього... подивує новими словами,
а мо' й наполоха, нагнівить когось...

— А я каесемівець, мамо...

ще скаже:

ще ствердить:

— А я наче вріс у колгосп...

Так буде... такий він... а міг вовкулакою нікати.
при спащині почі... та він — наша віть!

Так буде... такий він... а міг вовкулакою нікати
ви — мати...

крок синовий благословіть!

...Додому вертав —
Панько на стежині, мов виріс,
дошкольно питає,
булькаті очі гнівились:
— Чи ж знаєш, що батько од нас мав завдання?
— А певне...
— А ти сам подався,
совітам продався?
— Цур вам! Одчепіться од мене!
— Що мо' й донесеш?
— Як не кипете світ каламутить —
мовчати не буду...
— Іудо!..
— То йменнячко ваше!
— Стривай же! —
мов стрельнув в обличчя,
на тім розійшлися...

Зайшов Корній мовчки
до темної хати,
а мати —
вогню не світила.
не спала,
до сина припала,
сльозою зомліла:
— Синочку, синочку,
хай їй, оцій днині!
що станеться з нами.
бо хто ми однині?

— Когоспники, мамо,
на спільній трудитимусь пиві...—
і тиша загула,
за вікнами впала —
аж чуть: ворушилось коріння,
щось там виростало,
весняність сотало —
не спалось Корнію...

НІЧ ВОГНЕБОРЦЯ

Мліють зорі — журливі очі —
та й при місяці блідочолому:
— Чого так коні іржуть із ночі?
— Біду чують...

Мліють зорі і котяться,
і стоять, наче вкопані,
Корнівві коні...
та вухами стрижуть,
стривожені,
та потуззячко рвуть,
стриножені...
зірвалися — подались,
обрії хитали,
шурхотів падолист
попід копитами...

...Дві тополі, як свічки, горять,
обнялися вогнем тополі,
виростає багрина гора
в чорнім полі п'ятьма сліпої.

На бугрі причаївся вітрик,
хрест здійнявши, заляк в бентежжі...
тишина — ані гвалту собак,
ані гуку людей на пожежі.

Спить село... спить мовчання і крик...
тільки очі хатам золотіли,
як на віялі огнених крил
в небо хата-читальня злетіла.

Сік тополь закипав на корі,
жаром сипались гнізда сорочі,
як на землю упав Корній,
непритомний, в зотилій сорочці.

Впав, як вибіг — обличчям до книг,
котрі виніс з вогню на волю...
на устах заміло — «встиг!»
догоряли, як свічки, тополі...

...Ні хвилячки не вагався — пірнув в жарку хуртечу,
як голосили книги! він серцем плач почув,
ще звечора здалося — усілися на плечі
оці багрянні птиці певтішного плачу

і кликали в млу ночі...

а ще оті погрози! —

Панько сказився зовсім...

О, клич передчуття!

хоч встиг! — на ціле пекло — один... щеміли сльози
од болю... кожна книга — беззахисне дитя...

і кожна — світ безмежпий... притиснувши до серця,
він їх виносив з пекла під неба тло тремке,
а серце лихоманилось: «Як розуміти все це,
о звіре-бузувіре, як зваживсь на таке?!»

Відступ від оповідки

З ХРОНІКИ КНИГОСПАЛЕНЬ

*...Чад, немов в пекельній кузні,
хижа ніч вечерея книгами —
погішаються лакузи
імператора Калігули!*

*Над кострищами паглатими —
бевзів оргії веселі...
за велінням імператора
спопеляють «Одіссею».*

*Щоб які слова пророчі
та не канули в народі,
щоби людські зріли очі
перст вказуючий — і годі!*

*Гомеричний сміх, одначе,
вирвавшись із виру злого,
стверджує чуття гарячі
і нетлінну сутність слова.*

*Вщухне полум'я зловісне —
сито-люто-злототіле —
ані дума, ані пісня
не поляже, не зотлів...*

*Тільки світ в тривозі блідне:
в неба захисту благати? —
ще ж гряде Унтер ден Лінден —
глул кривавого багаття...*

*І прокляття скаже німо
пам'ять людства — гнієна пам'ять —
ритуалу скаженіння,
лиходійству книгоспалень...*

*Востаннє вбіг в пекельню —
вона вже зміла кров'ю,
в мільйон шаблук хурделилась
вогненна божевільня —
аж паче небо хриснуло...
його палючі крокви
розбили крок Корнієвий
на крик і оніміння...*

Отак і впав,
і коні із далини примчали,
чоло йому голубили
шовковими губами,
над висхлою криницею
незмірної печалі
звідчасні по-людськи
яскринки сліз губили.

А як спізнілим сполохом
в селі дзвіниця гримнула
й позвала до Корнія
крізь спалахи червоні —
півнеба запаливши
оранжевими гривами,
летіли над світами
його крилаті коні...

НАШ

Так низько нависає сива стеля,
і постіль, мов пустеля полуденна —
аж лист зелений трепетного серця
всихає — прошизав його самум.

І мариться Корнієві левада,
в червоній хмарі — дивовижне сонце:

ярів розколошкана вітрами
капустяна тужава голова...

«Не знайде мене пенька у капусті,
бо я навік гублюся поміж листям...» —
ликається Корній... запах рососою
чийсь голос прохолодно-голубий.

Розплющив очі —
в хаті пімі гості,
Омельченкова тіль закам'яніла...
«Проснись, Корнію!» —
голос прихилився
до спраглої юначої душі.

Але злетіла гойдалка над світом —
і знову хмара й дивовижне сонце:
в гнізді-костриці з житньої соломи
стоїть лелека на одній нозі.

«Еге, колись мене приніс лелека,
а чом я знову на палочих крилах?» —
дивується Корній... та виринає
з імлі на крик Іванових очей.

Як низько нависає сива стеля
над молодим чолом! снує задуха
пекучі петлі трепетному серцю...
та ворухнулись спечені уста:

— Я, дидько Йване.. хочу вас прохати...
але не знаю... хто там поруч з вами...
не розберу... та хочу вас прохати...
хто в хаті? я не бачу їх обличч...

Омельченко судійським пильним зором
мов прикипів до кожного обличчя,
пропiк аж наскрiзь кожного... тому
озвався: — Кажи, Корнію, тут свої...

Відступ від оповідки

СЛОВО ПРО ЄДНАННЯ

Наш враг над тобою не глумився,
кругом тебе були свої...

(З революційної пісні)

*Свої! — і жодного чужого,
на бій злютовані й в журбі,
кругом свої! — єдина змога
перемагати в боротьбі.*

*Свої! — і квітнути заграві
знамен, присхилених колись,
кругом свої! — не в божім храмі —
на барикадах присяглись.*

*Свої! — учора, нині, завше...
куди не глянеш — скрізь свої!
хоч і сднанню чорний зашморз
плели престоальні хазяї.*

*І поділяли жестом кволим:
ось — чин, ось — граги, ось — ярмо...
Свої! — сднались братнім колом,
гравітувалися в ядро...*

*Свої — і серцю в грудях тісно,
Свої — і смерть здолаєть змогли...
Будь слазна, рекевіємна пісне,
над незабутністю могил!*

*Тобою й Ленін в час скорботи
овогнював гіркі вуста...
Свої! — щоб нелюдів збороти,
Свої — гнів помсти виростав.*

*Свої — вднання вища міра,
Свої! — незрадності порив...
Таку він Паргію омріяв,
таку він Паргію створив!*

— Я мріяв бути... з вами.. ви повірте...
я дорости хотів... до цього права...

я, дядьку Йване... мріяв... хоч по смерті...
мене ви... комуністом назовіть...
бодай отак, прощаючись зо мною...
повірте... з вами... мріяв... прощавайте! —

висока хвиля здійняла Корнія
пад прірвою, над тишею землі...

— Ні, почекай, Корнію! Чуєш, сину? —
Омельченко торкнувся чола блідого —
ні, ти не вмреш, кажу...

ось в мене книжка,
рятовапа тобою від вогню...

Індієць в ній мудрує про безсмертя...
про переселення душі...

дивацьке вчення,
та я його приємлю, бо жадаю,
щоб ти віднині жив в моїй душі!

Ти в мене переселишся, Корнію...
ти — комуніст... це партія потвердить,
ти сам це ствердив, сину... бо не книги,
а людський розум боронив од тьми.

Агопію вловивши на обличчі
юначому, велів: — Внесіть знамена!
І Леніна портрет, як комуністу,
поставте в узголів'я — и а ш Корній...

ІНТИМНІ МОНОЛОГИ

Доньці Раді

Руки мамині — дивна колиска,
 пісня мамина — світ-зорецьвіт...
 засинає донечка тихо,
 немовлятко моє зашаріле.

Спливе, доню, днина зимова,
 навесні (це пародження теж) —
 до джерел солов'їної мови
 пелюстинками вуст припадеш.

Скажеш слово найперше: — Мамо! —
 найдорожчій, що нині лю-лі,
 Батьківщині всміхнешся: — Мамо! —
 як відчуєш священність землі,
 що твою колисала долю,
 що міжзоряні зводить мости,
 що дарує з любов'ю, доню,
 всю себе і далекі світи...

Руки мамині — дивна колиска,
 пісня мамина — світ-зорецьвіт...
 і не спить моя донечка тихо —
 надивляє найперше слово.

Пробігав білий кінь,
пробігав чорний кінь
та й долинами голубими,
на дорозі дзвінкій
срібні дуги підків
та іржання тривожне згубили.

Білий кінь став, як тінь,
чорний кінь — як туман,
тільки долами встоявся гомін,
на межі золотій я вуздечки тримав:
— Ви ізвідки-куди, вітрогони?

— Ми од краю — до краю,
од зорі — до зорі,
а вуздечки покинь — то марне...

Тільки обрій горів
кострицем пахким,
днем та ніччю моїми марив.

Були до нас якісь цивілізації —
були й тоді гречки і полини,

і жриці райських пахоців — акації,
і клени — скарбівничі сивини.

Гули тоді химерні машинерії,
гойдалася дротів вуаль важка,
і ярість загадкової енергії
пручалася в магнітних пелюшках.

Залізо, як і нипі, голосило
про втоми-перевтоми передзвін.
Все кануло! Лишилися рослини —
й в корінні зберегли дивобсвіт свій.

І нам у цвіті, певне, заповідано:
дні пращурів відгадувань, мов спи,
і с, щоб не прожити вік сновидами,
мед й гіркота — гречки і полини.

Принишки будинки, вітрами просолені,
небесних кресал пурпурові жала...
доц владарює дахами і парасолями,
площа шкварчить, мов бляха розжарена.

...безум, шаленство, стихія води,
весело їй реготатися в ринвах,
коні потопу рвуть поводи —

мигавок ленти заплетені в гривах,
злива клекоче, регоче плачем
місто для гулянки, гей, замале їй,
будівлі пайвищої Ноїв ковчег
сиво гойднувся між небом й землею,
буйство води, самогубство води,
розкошування, сліпе марнотратство —
і виринає світ молодий
з виру прозорого квітом і рястом...

Кажуть: не за горами година лиха,
спраги земної пора тривожна,
планета просмалиться, наче сухар,
на обліку буде росина кожна...

Вірю й не вірю в те віщування,
в шепотах неба — мільйон таємниць,
тільки відлуння хорально-прощальне
лине до мене з лопа криниць,
крута амплітуда мого дослухання:
вірю — не вірю, вірю — не вірю...

СТРІЧАННЯ

В день, як весна з красним літом стрічається,
зустрілися наші долі,
та сніжною ніжністю день той квітчається,
весно моєї любові!

...Хуткого досвітку, морозяного ранку,
як іній виткав спіжноцвіть рясну,
в блакиті спу зими я стрів веснянку,
примхливу полонянку мого спу.

Вопа озвалась стиха:

— Милій ладо,
пребудемо в далекості своїй,
не потуманим голубе свічадо,
голублених самотністю замрій
про стрічу нашу...

Розвітаймось, ладо!

Мелоди вітру мовкнули в заметах,
мов лодії видісь, літа пливли,
весніло слово в занебесних злетах,
спіжилося піжко в оксамиті мли:

— Пребудемо в далекості!

Інакше
одгомонить це свято назавжди,
як тисячі стрічаць, померкне й наше,
перейде в зиму...

Сонця жди-пожди!

Та я переступив межу фатальну,
па руки взяв чаклунку і попіс,
і заметіль шовковою фатою
вкривала дві криниці тихих сліз.

Шпаркого зазимку,
в урочий час світанний,
як іній виткав сніжноцвіль рясну,
світився в небі слід весільних саней
і сонце повертало на весну.

Йй, полонянці, саява повороту,
певідвороту миті не відчуть —
лиш із далекості збудить весни щедроту
і запалить каштанову свічу...

...В день, як весна з красним літом стрічається,
зустрілися наші долі,
та сніжною піжністю день той квітчається,
весно моєї любові!

Яблуна ополудні стоїть —
світлий яблуневий планетарій,
літо понад садом пролітає,
живить кров'ю сонця кожна віть.

Кожен плід рожевобоко мчить
в мить дозріння по своїй орбіті...
В літі — золотому макросвіті —
яблуні галактика гучить.

ВІРНІСТЬ

Така мелодія — аж тихо
і на землі, і в небесах,
така мелодія — аж вихор
зір натрусив у зимній сад.

Така мелодія лиш сниться,
а на світанні при вікні
сидить собі сіренька птиця
і цвірінчить про ранній сніг.

А ту мелодію ти слухав
і знав почім сльоза скупа,
і всевітом, як зналось, рухав,
щоб сніг на серце не упав.

Живе хлопчисько у селі,
село — то світ його великий,
що в днях-оглядинах лелеки
пливе в зеленім літеплі.

Високий світ — до літаків,
широкий — степ і степ за степом,
а в пшеницях — мовчання стерпле,
чекання золотих токів.

Ще поки бавляться малим
дні, повні музики дзвінкої,—
і сад, і пасіка, і млин,
мов дід старезний над рікою,
і млин, і пасіка, і сад
ще й ластівочка-щебетуха
знайшлись, щоб хлопчик виростав,
закоханий у світ по вуха.

Вертають, доню, світлі дні,
що одлетіли в тихий вирій,
і я в своє дитинство вірю,
і спить ся те хлоп'я мені.

Над балкою, де поночі й опівдні,
шипшина жовта на вітрах цвіла,
там бур'янів тужавих стебла мідні
і посвист яструбиного крила.

Там щось стогпало, лунами вмовкало —
і шурхотіли глинища руді,
тремтливі тіні сірими вовками
вовтузилися-гризлися на дні.

Там мій дитячий страх селився, допоки
я не зійшов униз... о тій порі
побачив, як над урвищем високим
шипшини зорі квітли угорі.

Із надр землі летіли очі в небо —
їм одкривалось правило круте:
краса рятівна мешкає, де треба,
і, коли треба, трепетно цвіте.

«О відчуття, що в хаті хтось відсутній! —
я поринав в його сліпу безодню,

та ручешток доторк незабутній
мене порятував... спасибі, доцю!

Мені війнула в серце хижка сутінь —
далека будь, о непробудна ноче!
і відчуття, що в хаті хтось відсутній..
хай, доцю, не потьмарить твої очі.

Я чую, що хотів,
я повен щастям сутнім —
простіть мене хати,
де хтось відсутній!..

ВИСОКІСТЬ

*Вже батька старший я на рік,
вже сивина на скронях перша —
мій реактивний дивний вік
автограф димний в небі пише.*

*І таке на вустах моїх
крижинка космосу солодка...
а батько мій в бою поліг
за неозначену висотку.*

*А тих висоток — не злічить,
вони високість нашу склали...
І що мені в цю мить звучить
при зорях батьківської слави?*

*Що у душі моїй горить
незгасно, батьку мій несивий?
Жага з прийдешнім говорить,
твові виповнившись сили.*

*І повторить колись в бою
пам'ятникове те, вознепне:
— Усім, хто буде старший мене,
дарую молодість свою!*

ЗМІСТ

«На полях братання неозорих...» 4

ОСВІДЧЕННЯ ЧЕРВОНОМУ СУЗІР'Ю

Вінок сонетів	7
Дума про Бояна. <i>Монопоема</i>	22
Виднокруг Калитви	36
Заповідане	38
Урал самоцвітний	40
Світ неозорий наш	44

ВІТЧИЗНИ ЗОРЯНЕ ЧОЛО

Мандрівка ріднокраєм	47
Алма-атинський триптих	50
Бджола на робочій долоні	54
Батько Дніпро	57
Земля батьків	59
Тополина балада	60
Рана	62
Високий сонцесвіт	63
Буть причетним	65
Земля Антеїв	68
«Як білих яблунь трепетні віт- рила...»	72
Тяжіння	73
Дідовий заповіт	74
Братам	76
Щедність	77
Неподоланість	79

Загадування	82
Риторичний етюд	83

ДАРУЮ МОЛОДІСТЬ СВОЮ

Комуніст. <i>Поема</i>	87
------------------------	----

ІНТИМНІ МОНОЛОГИ

«Руки мамині — дивна колиска...»	111
«Пробігав білий кінь...»	112
«Були до нас якісь цивілізації...»	112
«Припишкли будинки, вітрами просолені...»	113
Стрічання	114
«Яблуна ополудні стоїть...»	116
Вірність	117
«Живе хлопчисько у селі...»	118
«Над балкою, де поночі й опівдні...»	119
«О відчуття, що в хаті хтось відсутній!»	119*
Високість	121

КОРЖ
ВИКТОР ФЕДОРОВИЧ
АМЕТИСТ
СТИХИ
(на українському мові)

РЕДАКТОР
С. Р. БУРЛАКОВ
ХУДОЖНИК
В. П. ВЕЧЕРСЬКИЙ
ХУДОЖНИЙ РЕДАКТОР
В. І. ХВОРОСТ
ТЕХНІЧНИЙ РЕДАКТОР
В. С. ЗРІЛА
КОРЕКТОР
Л. І. ЛЕВЧЕНКО

ВІДДАНО НА ВИРОБНИЦТВО
4/V 1972 Р.
ПІДПИСАНО ДО ДРУКУ
4/VIII 1972 Р.
ПАПІР 60 × 108^{1/2}.
ДРУК. АРК. 3^{1/2} (4,65).
ОБЛ-ВИД. АРК 3,247.
ТИРАЖ 2500. БТ 02150.
ЦІНА 62 КОП.

ВІДАВНИЦТВО «ПРОМІНЬ»,
М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК,
ПРОСП. К. МАРКСА, 60.

ЗАМ. № 2887.
ОБЛАСНА
КНИЖКОВА ДРУКАРНЯ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКОГО
ОБЛАСНОГО УПРАВЛІННЯ
ПО ПРЕСІ,
М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК,
ВУЛ. СЕРОВА, 7.